

İNTERNETTE HAKARET SUÇU

Arş. Gör. Mustafa ÖZEN*

1- İNTERNET HİZMETLERİNDE HAKARET

Bilgi teknolojisi olarak adlandırılan günümüz çağı, çok değişik yazılarla anlatılmaktadır. Bilgi teknolojisi, bizim yaşam tarzımızı, giyimimizi, alışkanlıklarımızı köklü bir şekilde değiştirdi. Sadece son 10 yıldır gözükten bazı davranış değişiklikleri, cesur yazarların hayal güçlerinin meyvelerdir. Bu yeni bilgi teknolojisinin yol açtığı gelişim, 'telematika' denilen bir yeniliğe gelecekteki yolumuzu açar. Telematika terimi, 'otomatik bilgileri taşıyan bir bilgisayar dilinin kullanımı vasıtasıyla uzağa düşünce aktarımının teknolojik yöntemi' şeklinde tanımlanır¹. Telematika'da bilgilerin aktarılması, dolaysızdır ve hemendir. Yeni teknolojinin oluşturulması, faydalı ve gerekli olmalarının yanı sıra yeni suçlara kapı aralar. İnsan tarafından yapılan bilimin farklı unsurları, gerçekten bu unsurlar önceden tasarlandıkları şekilleriyle, farklı alanlara yönlendirilebilirler ve aynı amaçları gerçekleştirmede, fikir sahiplerinin niyetleri doğrultusunda, kayda değer şekilde farklı yönere sapılır. Toplum bilimi asla, dijital teknolojide suçun yasal oluşumunu tanımlama konusunda çalışan suç biliminin uğraş alanı değildir². Bir normun hazırlanması aşamasında, suç kapsamına girecek yeni davranışların kabul edilmesi söz konusu olsa, bu konuda doktrinde iki ayrı fikir ortaya çıkar. Bunlardan ilki, daha yenilikçi bir görüşü benimser. Bu görüşe göre, 'hukuki menfaat bilgi işlemi' olarak adlandırılan yeni bir hukuki menfaat alanında, yenilik gereksinimi temelinde, eskiyi yeniye çevirme ve bundan dolayı yeni bir yasal organın (normun) yaratılması gerekir. Bütün yeni düzenlemeler konusunda, ceza kanununun özerk bir başlığının oluşturulması kapsamında, yenileme (yenilik), zorunluluk olarak düşünülmektedir. İkincisi ise, tutucu olarak tanımlanır. Bu görüşe göre, halihazırda korunan hukuki menfaatin aynı olması gerektiği düşünülmektedir.

---

* İtalyancadan çeviren. Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi. Not: Eserin asıl çevirisi İnternette Sövme suçu idi. 5237 sayılı yasa Sövme suçunu Hakaret suçunun maddi unsuru haline getirdiği için, biz de hakaret suçu diye çevirdik.

¹ **FROSİNİ**, Telematica e informatica giuridica, in Enc.Dir., vol. XLIV, Milano, 1992, s. 61

² **MARCO**, Strano; Per un approfondimento delle tematiche sociali e psicologiche cfr., Computer Crime, Apogeo, 2000

Çünkü, daha önce var olan özel hukuksal durumu değiştirmenin yeterli olacağı düşünülmekte, bilimsel anlama gücünden dolayı, geçmişte öngörülemeyen bazı davranışlar şimdi iyi tanımlanıp yorumlanabilir.

Tekil devlet gibi bazı ülkelerde, yeni bir yasal yapının yürürlüğe girmesi yolu, İtalya gibi diğer ülkelerde ise, önceden yürürlükte olan ceza yasalarını bir dizi müdahalelerle güncelleme (yenileme) yöntemi tercih edilmektedir³. Ülkemizdeki 547/93 sayılı yasa bu yolla ortaya çıkmıştır. Normun bir kısmındaki yenilik, bir melezleşmeyi meydana getirir ve bu kısım daha önceki düzenlemenin parçalı halde bir değişimi olur. Söz konusu sorun, bu çalışmanın konusu olan Ceza Kanunu'nun 595. maddesinde (İtalyan Ceza Kanunu) daha önceden düzenlendiği gibi, özel nitelikte bir hukuksal düzenleme olan iftira suçuna ilişkindir. Bu çalışmada, teknolojik bilgi işlem alanında daha önceden yürürlüğe sokulan Ceza Kanunu'nun 595. maddesindeki iftira suçu incelenecektir. Bu tür suçlar, 547/93 sayılı yasa kapsamına girmekle bir değişikliğe maruz kalmadıkları için, korunan hukuksal menfaate yönelik yeni bir saldırı oluşumu 'yeni' saldırgan davranışlarla (teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı) ilişkilendirilerek de uygulanabilir mi? Daha önceki yasal düzenlemelerin içeriklerinin açıklanması, belirlenmesi mümkündür. Aynı şekilde, İnternette iftira suçunu saptamak için, bilgi dosyalarının içine girmenin mümkün olması gerekecektir.

2 – ELEKTRONİK POSTA

Elektronik posta alanında meydana gelen devrim, yazının iletilmesi tarzında ciddi değişiklikler meydana getirdi. Her gün, cyberpazio olarak nitelendirilen milyonlarca ileti doğrudan doğruya bilgisayar belleğine varması için ileti şebekesi içinden gönderiliyor. Böyle bir sistemin uygulanması ve özleşmesi önemlidir. Bir elektronik posta iletilmesi, ikinci (alt) derecede bir posta işletmesi ve hatta telefon işletmesiyle aynı değere sahiptir, saniyeden daha hızlı ulaştığı için hızlıdır. Diğer programlarla kullanılabilen bir bilgisayar tarafından kabul edilebildiği için, aynı zamanda fax özelliği de taşımaktadır. Eklenmiş kabarık dosyaların, çok uzun (büyük) dosyaların ve hatta ses ve hislerin bile karşı tarafa geçişine imkan sağlayabilir. İnternet'e bağlı her kullanıcı, kendine a-mail posta kutusu anlamına gelen bir adres kutusu düzenleyebilir. Elektronik posta, Anglo-Sakson dili deyimi ile elektronik a-mail demektir. Bunu basitçe tanımlamak gerekirse, elektronik posta; gönderilen bir iletiden oluşur veya bir bilgisayar şebekesi bağlantısı içinden bir başkasına yapılan iletiden oluşur. Şayet iki kullanıcı aynı anda bağlantı halinde ise, gönderilen iletiler hemen alınabilir

---

³ **GALDIERI**, Paolo; in Computer Crime e diritto penale, in atti del convegno sulla criminalita informatica del 27 aprile 2000 precesso il CNEL

ya da bilgisayar belleğinden iletileri boşaltmak için bağlantı kurulmadığı müddetçe ileti bellekte kalır. Her bir durumda geçişi sağlayan aracın bulunması zorunludur. Çünkü, son bağlantı anında bilgisayar belleğindeki iletilerin alınabilmesi için gönderen tarafından gönderilen iletilerin iletişiminin sağlanması gerekir. Hukuksal bakış açısından, elektronik posta aracılığıyla İnternet yoluyla gönderilen iletiler, özel yazışma olarak düşünülebilir ve bu nedenle hukukun ihlal edildiği düşünülemez. Gerçekten 547/93 sayılı yasanın 5. maddesi, ‘ yazışma konusu yazıların ortadan kaldırılması, gizlice alınması, bu yazılara zarar verilmesi ile ilgili Ceza Kanunu’nun 616. maddesini kendi kapsamı içine aldı.616. maddenin 4. fıkrası şöyledir; ‘ yazışma için yazılmış mektuplardan oluşan kitaplar, telgraf, telefona ait iletişim şekilleri, bilgi iletimi veya telematika kastedilir ya da uzak mesafedeki kişilerle yapılan diğer bütün iletişim şekillerini ifade eder’.

Anayasanın 15. maddesiyle güvence altına alınan, gizli haberleşme özgürlüğünün amacını bu şekilde açıklamakla, telematika yazışması aynı hukuki koruma kapsamında farz edilerek, hukuki açıdan, mektuplardan oluşan kitapla eşittir⁴. Bir zamanda belirli bir hukuksal düzenden kaynaklanan saklı mektuplara ilişkin kavram, ‘kitapçık’ şeklindeki yazışmalarda, her bir uluslar arası iletişimi benimseyen hukuksal yorumu sağlamlaştırdı. Sır, bilinen şeyler veya fiiller ile belirli bir özne arasında geçen ilişkidir⁵. Dolayısıyla, bir a-mailin içeriği, gönderen ve alana ait kalmalı, bu yazıların içeriğini bilme, yayma, faydalanma şeklinde öğrenmeye çalışma, nerede olursa olsun suç oluşturur. Halen yürürlükte bulunan yasa ve 547/ 93 sayılı yasa tarafından getirilen düzenlemeler elektronik posta kullanımını başlamadan önce, elektronik posta kullanımına ilişkin, bazı suç tiplerinin oluşumunu mümkün kılabilseydi çok yerinde olurdu. Eğer aksine bir durum yoksa, hakaret suçunun varlığının mümkün olduğunu görüyoruz. Ceza Kanunu’nun 594. maddesi şöyledir. ‘her kim hazır bulunan bir kimsenin haysiyet ve şerefine saldırırsa 6 aya kadar hapis cezasıyla veya bir milyon liraya kadar para cezasıyla cezalandırılır’. Bizim ayrıntılı incelememiz Ceza Kanunu’nun 594. maddesinin 2. fıkrasına da uygundur. 2. fıkranın düzenlemesi de şöyledir, ‘her kim doğrudan doğruya mağdur kişiye yönelik telgraf, telefon, yazı veya resim vasıtasıyla suç işlerse, aynı cezayla cezalandırılır’. Ceza Kanunu’nun 594. maddesinin 2. fıkrası ve 616. maddesinin ortak düzenlemesinden yola çıktığımızda, kesin hukuksal sorunlar, genişletici ve örnekseyici yorumlardan kaçınma şeklinde, hukuksal bir zemine yerleşmiş bulunan elektronik posta yoluyla iletişimin ‘yazıyla veya

⁴ **GALDIERİ**, Paolo; Teoria e pratica nell’interpretazione del reato informatico, Giuffrè, Milano, 1997, s. 114; **CORASANİTİ**; La tutela della comunicazione informatica e telematica, in Profili penale dell’informativa, Giuffrè, Milano, 1994, s. 112

⁵ **ANTOLİSEİ**, F., Manuale diritto penale, parte speciale, Milano, 1997

resimle' iletişimle eşitlenmesi, bize göre sorun oluşturmaz. Bu gün gönderilen e-maili alan kişi tarafından çok kısa bir zaman veya birkaç gün sonra okunabileceğini öğrenebileceğimize göre, suç niteliği taşıyan davranışın varlığını değerlendirmek için, suçun olduğu zamanı değerlendirmek gerekecektir. Gönderilen iletinin zamanının veya iletiyi alan kişinin iletiyi okuduğu zamanın belirlenebilmesi gerekecektir. Nitekim, bu tür yeni iletişim vasıtasının kullanılmasında bize göre, kişinin kendisine yönelik iftira niteliği taşıyan bilgileri öğrendiği anda iftira suçunun gerçekleştiği söylenebilir. İncelenecek diğer suç, Ceza Kanunu'nun 595. maddesinde daha önceden düzenlenmiş bulunan iftira suçudur. Üçüncü kişinin şerefine veya haysiyetine yönelik suç niteliği taşıyan iletileri gönderen kişi, bu iletilerin hepsi a-mail vasıtasıyla gerçekleşirse, suçun öznesi olabilir mi? İftira suçu, bir ya da daha fazla kişiler tarafından iftira niteliği taşıyan a-mailin içeriği öğrenildiği anda gerçekleşir. Bu suç bir şekli suçtur. Farklı kişilerle yapılan iletişimde, suçun tamamlanma anı, iftira niteliği taşıyan iletinin üçüncü kişiye ulaştığı (bilgisine vardığı) andır⁶. Yargıtay, sözlü konuşmanın yapılmasının gerekli olmadığını⁷, iki kişi arasındaki iletişimde zaman aralığının uzun ya da kısa olmasının önemli olmadığını hükmetti⁸. Aynı Yargıtay çok yeni bir kararında, bu kararı destekleyici bir karar verdi. Hakaret suçu her ne kadar İnternet aracılığıyla işlenebilse de, bunun sadece hakaret suçuna özgü olduğu söylenemez; daha açık söylemek gerekirse, doğrudan doğruya düşünsel açıdan böyle değerlendirmek mümkündür⁹. Yargıtay'a göre iftira suçu, üçüncü bir kişi tarafından veya mağdur tarafından iftira niteliği taşıyan iletinin alındığı anda gerçekleşir¹⁰. Gerçekten, iftira niteliği taşıyan ileti ile onun algılanmasının aynı anda olmasına gerek yoktur. Bu yeni hizmetin kullanılması dolayısıyla, bu tipik hukuksal durumun oluşumu için sınırlama koymak bize mantıklı gelmiyor. Nitekim, 547/93 sayılı yasanın düzenlemesi sayesinde, mektup ile elektronik posta hizmetlerinin nitelik bakımından aynı eşdeğerde görülmesi, bu yeni iletişim şekli yoluyla bir kişinin şerefine veya haysiyetine yönelik saldırıların 594. ve 595. maddelerdeki düzenleme gibi muamele görmesine imkan sağlanmıştır.

---

⁶ **ANTOLISIE**, F.; Manuale di diritto penale, parte speciale, reati contra la persona, Giuffrè, Milano, 1997, s. 169

⁷ Cass.Pen., 16 maggio 1956, Natale, in : Giust. Pen.,1956, II, S. 737

⁸ Cass. Pen., 11 novembre 1983, D'Angelo, in : Cass. Pen., 1985, s. 338

⁹ Cass. Pen, V Sez., 17 Novembre 2000 in [www. Diritto.it](http://www.Diritto.it); www.fiammella.it

¹⁰ Cass. Pen, V Sez., 17 Novembre 2000 in www. Diritto.it; www.fiammella.it/computercrime; GİLİ, Annarita; Perseguibile davanti ad un giudice italiano la diffamazione on-lin mediante un 'sito straniero' in www.apogonline.com del 20 febbraio 2001

3 – TELEMATİKA YAYINI

Sadece aynı değere sahip olmayan, aşağı yukarı bütün günlük iletiler, on-line denilen telematika yoluyla güncel olarak güvenli bir şekilde yayılmakta ve yakın bir geleceğin temel iletişim aracı olacağı söylenmektedir. Yasal bakış açısından, 'telematika' denilen bu tür yayınlar, yazılmış kitapçıklar için daha önceden öngörülmüş olan kurallardan yararlanabilir mi yararlanamaz mı? Başka bir deyişle, 1948 yılında çıkarılan 47 sayılı Basın Kanunu'na telematikanın uygulanabilip uygulanamayacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. İftira suçunun on-line yayını vasıtasıyla işlenebilip işlenemeyeceğini belirleyebilmek için iftira suçunu yapısını ele almak gerekecektir. Çoğu yayınları kitapçık (yazılı eserler) yayınlarıyla eşdeğer gördükleri doğruysa, olası durumda, suç, kendisine ait yerleşmiş görüşler (ilmi çalışmaların ortaya koyduğu ilkeler) çerçevesinde kolayca bulunur. Aynı şekilde, İnternet yoluyla her tarafa yayılan şerefi lekeleyici fiiller için bile, hukuksal korumanın gerekliliğinin küçümsenemeyeceği malumdur. Aksi takdirde, yapılan fiillerdeki amaç açısından aynı davranışın farklı şekilde cezalandırılma tehlikesi doğacaktır. Telematika yayınının sorunu, 8 şubat 1948 tarihli kanunun 5. maddesinin yazılış şeklinin sorunlu olmasıdır. Bir hukuksal norm yürürlüğe girdiği zaman nesnelleşeceği için, yürürlüğe girdiği zamanın tarihsel gerçeklerince ayrımlara tabi tutulur ve uygulama zamanında var olan gerçek durumu gösterir¹¹. Her ne kadar kanun tarafından açıkça belirtilmese de, bir elektronik yayın kaydının var olduğunu kabul edilmiş gözüküyor; yeter ki, aynı norm tarafından önceden belirtilen vazgeçilmez koşullara sahip olsun. Şebeke konusundaki görüşün geleneksel basın yoluyla yapılan yayınlara eş değerli olabilmesi için bu durumun ana hatlarının saptanması gereklidir. Diğer konularda olduğu gibi, bu konuda da iki farklı görüş ortaya atılmaktadır.

Bir görüşe göre, 8 şubat 1948 tarihli basın kanununun 1. maddesinde açıkça belirtildiği gibi, telematik yayın basılmış eser sayılmamaktadır. Bu madde şöyle demektedir, 'basım evlerinde basılan bütün basımlar veya ne olursa olsun makinalarda veya fizik- kimya vasıtasıyla yapılan basımlar, her türlü şekilde alınan yayınlar, bu madde kapsamında basım ya da basılan olarak kabul edilir'.

Bu yüzden kem telematika yayını yaparsa, bunun bir basılmış eser olarak sayılamayacağı açıktır.

Böyle bir görüş, on-line yayını, basım tanımıyla eş değer görmeyeceği için, normun uygulama alınımının dışında tutar¹². Doktrinde diğer bir görüşü

¹¹ Corte di Cassazione, 12 ottobre 1982, in : Foro Ital., Rep. 1984, n. 84, s. 2492

¹² ZENO-ZENCOVICH, Vincenzo; La pretesa estensione alla telematika del regime stampa in : Diritto dell'informazione e dell'informatica, 1998, s. 15

savunanlar ise, bu tip yorumun sadece kısmen doğru olduğunu yani, ceza, medeni veya idare hukukunun bazı tipik yaptırım rejiminin telematik yayınlara sınırlı uygulandığı zamanlarda uygulanabileceğini söylüyorlar. Bununla birlikte, belirli bir kayıt döneminin sonunda, bu kitapçık yayını ile telematik yayını eşit tutmaya varacak kadar ikinci düzey koşullar olarak kanun tarafından öngörülen temel ve nihai koşulun, telematika yayını için yadsınamayacağını söylüyorlar¹³. Bu görüş, Roma Mahkemesinin bir hükmünde desteklendi. Bu hükümde mahkeme, ‘interlex on-line hukuk yayını yöneticisi tarafından istenen kayıt sunuldu. 1948 tarih ve 47 sayılı yasa tarafından düzenlendiği gibi, basın konusunda, yayında, yayının temel ve amaç koşullarının gösterildiği ispatlanıp ve derginin, bir gazete veya süreli yayının temel ve amaç koşulunun temel özelliğine sahip olduğu’ gerekçesiyle lehe görüş belirlemiştir. Yargıtay, süreli yayın konusunda bütün süreli yayınlar için geçerli olacak şekilde verdiği kararı ile, Roma Mahkemesinin görüşünü desteklemektedir¹⁴. Düşüncelerin ve bilgilerin yayılması için, bu yeni teknolojilerin kullanımı, yasa koyucu ve hukukçular tarafından hala keşfedilmemiş sınırlara kapılar açar.

Aşağı yukarı elli yıldır bulunan hukuksal normların, bu günkü somut gerçeğin en iyi korunması için yetersiz olduğunun söylenmesi kaçınılmazdır. Eğer yasa koyucu, 1948 den önce, İnternet’in icad edilip yaygınlaşacağını öngörebilseydi, emin olun daha uygun norm yapardı. Yani, bu anayasal hakların kullanılmasında yapısal değişiklik, düşüncüyü açılama özgürlüğü ve günlük gazetede haber yapma hakkının sınırlanmasının farkına varmamız, kanunun ruhuna ve amacına dikkat edilmesine engel teşkil etmez. Eğer bu yeni icad edilip hayatımıza giren aygıt içinden kişinin şerefine veya haysiyetine yönelik bir hakaret yapılırsa, genişletici bir yorum tehlikesi veya örneksene yorum yoluna başvurmaksızın, özel koşullar önceki norma dönüşebilir. O halde, eski normun uygulanmasında sorun olmamalı; ‘tekrar incelendiğinde, telematikanın ilk sayfasındaki on-line hizmetinin yayılmasında, süreli yayın görüşünün genişlemesiyle bahsedilen norm yenilenmelidir’¹⁵.

Bu noktada, zamanın gelişimine bazı yasal normları uygun kılmak için, yasal bir müdahalenin gerekli olmadığı anlamı çıkmaz. İftira suçu ile ilgili buradaki incelenen olayda, bize göre, telematika yayını vasıtasıyla meydana

---

¹³ **CAMMARATA**, Manlio; in : Regole vecchie per un mondo nuovo, 09 luglio 1998, i. : www.interlex.it

¹⁴ Trib. Di Roma, 06 novembre 1997; **CAMMARATA**, Manlio; in : Regole vecchie per un mondo nuovo, 09 luglio 1998, i. : www.interlex.it

¹⁵ **GARRAPA**, Nadia; Internet e diritto penale: tra lacune legislative, presunte o reali, panorami transanzionali, analisi de jure condito, e prospettive de jure condendo, in : www.diritto.it

gelen iftira suçlarında da genel hükümlerin uygulanması görüşüne yer verilmiştir. Nitekim on-line yayını, gerek Ceza Kanunu'nun 595. maddesinde düzenlenen 'birden çok kişiyle' iletişimi, gerekse 595. maddenin 3. fıkrası veya basın yoluyla ya da 'her türlü diğer yayın yoluyla' neden olunan ağır nitelikteki saldırıları kapsamaktadır. Gerçekten telematika yayını, daha geniş bir basın tanımı içine katacak genişletici ve hukuksal yorumlar var. Böylece bu tip yayına izin vererek, 'başka bir yayın aracı'nın yasa koyucu tarafından verilen tanıma ek katkı etkisi yapacağı düşünülebilir.

1997'de Teremo mahkemesi, 'günlük haber yapma hakkının kötüye kullanılması, internet yoluyla ileti dağıtımıyla da yapılabilir. Çünkü, yayının şekli fiilin varlığını değiştirmez. Günlük haber yapma hakkına ilişkin özgürlükçü ve yasal ilkeler saptanabilir' şeklinde hüküm vermiştir¹⁶. Hala piyasada aynı rekabet güvencesi, bu tür doğrulayıcı değerlerin bir hukukçu için aynı hukuksal bir yorum ağırlığına sahip olmamasına rağmen, İnternet'i bir yayın aracı olarak görmektedir ve İnternet bir yayın aracı olmalıdır demektedir¹⁷, diğer taraftan, geçmişte yasa koyucu, sesli radyo yayını, görüntülü video yayını, müzik çaları süreli basın tanımı içinde kabul ettiği için, gerektiği gibi kayda geçirilmiş on-line yayınının da bu tür haklara dahil edecek kadar genişletilmemesi anlaşılabilir ve dolayısıyla on-line yayının da yargı kapsamında olması gerekir¹⁸. Eski Damgalar Kanunu'nun 63. maddesi şu anda yürürlükte bulunan Damgalar Kanunu'nun 65. maddesine denk düşmektedir. Bu madde, bir damganın kullanımını yasaklamakta, İnternet üzerinden yayının düzenlenebileceği hükmünü getirmektedir. Bu maddenin kabul edilebilirliği söylendiği zaman, bir telematika yayınının varlığını açıkça tekrar tanıyacaktır¹⁹. Oysa bu tezi açıkça desteklemek için, sadece bir söz gözüktüyor ve bu söz 1997 yılında Napoli Mahkemesinin kabul ettiği gibi, gerekli dikkat ve ihtiyatla okunmalıdır. 1997'de Mahkeme, 'bir İnternet sitesinin bir ulaşım organı gibi, kendine ait yükümlülüklerle sahip olduğunu, çünkü, büyük ve küçük telematik şebekesi arasında uluslararası iç ilişki sistemine sahip olan İnternet şebekesi, bir basın organıyla aynı değerde görülebilir' demiştir²⁰.

¹⁶ Trib. Di Teremo, in : Dir. dell'informatika, 1998, nota di Costanzo, s. 370

¹⁷ Garante concorr. Mercato, 27 marzo 1997, n. 4820, in Dir. Industrialr, 1997, nota di Stabile, s. 1064

¹⁸ **PERRONE**, Marcello Begonzi; La registrazione dei periodici on line, una questione di interpretazione estensiva per un atto davuto, 13 gennaio 2000, in : www.interlex.it

¹⁹ Trib. Di Genova, 23 gennaio 1997, in : Giur.it.1997, 1,2., s. 501

²⁰ Trib. Di Napoli, 18 marzo 1997, in : Foro It., 1997, I,2307; vedi anche: Vincenzo Antolnelli, Le pubblicazioni scientifiche su internet in : Italex magazine, 1999, n. 1, S. 4

Şüphesiz eşitleme (aynı değerde görme) aşırıdır ve tipik bir şekilde, bazen bir dizi teknik bilgilendirici hukuki işlemlere eşlik eden (hukuki işlemleri birleştiren) kullanımda, küçük kolaylık da gösterir. İnternet'e ilişkin saha veya DNS gerçekte, bir tür adrestir ya da içinden web sitesi takip edilebilecek daha mükemmel şifreli sayılardır ve bu nedenle, soyut olan şifreli sayı yerine bir veya daha fazla sözcük kullanılabilir. Hiç kimse, site ile ilgili farklı sayıda şifreyi hatırlayamamalı, tersine, şifrenin yerine bir ya da daha çok sözcük konularak çok daha basit araştırma yapılabilir. Bir süreli yayının yöneticisi ile bir site sahibini benzetmek yanlış olmaz. Aksine bir durum yoksa, iletilen ve hukuki değerde bilgiler içeren bilgilerin İnternet mesleği konusunda bilgi sahibi olmayanlar tarafından açılması istenemez. Bu duruma ilişkin olarak, mesleğin içine girmiş ve çalışmakta olan kişi ile, şebekeye bilgiler sokan özel bir vatandaşın aynı sorumluluğa tabi olması kabul edilemez. Aksi takdirde, yasaya aykırı fiili işlemekten kaçınmak amacıyla şebekeye girilen bilgiler hususunda 'içerik sağlayıcı'yı bağlamak mümkün olmaz. Her şey bizi, gerçek bir sakinlik içinde, bu gün telematika yayınının, şüphesiz gerçek bir yayıncılıkla eş değerde görülebileceği yorumuna götürür . Bu nedenden dolayı, iftira suçunun telematika yayını vasıtasıyla işlenebileceği sonucuna varırız.Düşünceyi açıklama özgürlüğü şeklinde hukuksal bir temel ilkenin oluşumuna izin verilmemesi, konunun yasal bir aydınlığa kavuşturulması için girişimde bulunulmasına engel değildir. Gazetede günlük haber yayma hakkı, hukuksal bir yoruma bırakılabilir.

4 – HABER GRUPLARI

Haber grupları, her türlü hayal edilebilir konu ile ilgili olarak dünya geneline İnternet yoluyla yayılan geniş bir tartışma alanıdır. Bu haber grupları, mutfaktan politikaya, bilimden spor, doğaya, edebiyata vb. şekilde geniş bir alanı kapsar. Her bir alanı kendi tartışma konusu içinde değerlendirebiliriz.

Her grup, kendine ait bazı iç kurallarının yine kendi grubu tarafından ihlal edilmesi ile ilgili ılımlı bir yaklaşımı bazen sergileyebilir bazen sergilemeyebilir. Bu konuda, sosyal ahlakı sarsmamak için, çok sayıda iletişim olanakları bire inmesin ama, bu konuya ilişkin bir gösterge tablosu olsun. Nitekim burada olabilir. Öz denetim yapma gerekliliğinin, toplumsal bir mutabakat çerçevesinde bazı davranış biçimlerini değerlendirme gereksiniminden doğmasında, toplumsal yarar göz önüne alınır. Her haber grubunun özeliği, grupta yazılı olup, herkes tarafından okunabilen, sadece tek bir kullanıcı tarafından yayılan iletilerdir. Bunun için, haber gruplarında yazılan yüzlerce yazıların bir listesi ile herkesin sahip olduğu bilgiler, açık alandaki konuşmalar veya toplantı sırasındaki konuşmalarla karşılaştırılabilir. Bu haber grupları, her kullanıcının sahip olduğu a-mail vasıtasıyla bu tür güç çubuğuna haberleri gönderir, her bir yazı, yazı okuyucu olarak adlandırılan bir program

içinden aynı şebeke tarafından çok geniş bir alan yayılır, bu yazılar, bir haber okuyucu ile okunabilmesi için, bağlantı kurulabilmesi amacıyla özel bir yazım usulü istemez. O halde, bir haber grubu, herkesin kendi fikrini açılama isteğini yerine getirmesine imkan veren kocaman bir elektronik alıcı çubuğuna benzer. Haber gruplarının doğuşu, bütün İnternet zenginlikleri gibi, toplumda özel bir çıkara sahip olan insanlar arasında, sözleşme yapma sorunluluğunu getirir. İnternet, ortak bir çalışma taslağı konusunda bir işle meşgul olan araştırmacılar arasında işbirliğini kolaylaştırma amacıyla geliştirildi.

Bu gün, gerçek anlamda olayın boyutunu tam olarak bilmek zordur. Haber grupları içinden aktarılan bilgiler önemlidir. Çok sık aktarılan bu bilgiler günde milyonlarca kişiye ulaşabilir. Her bir haber grubu adını kendi içeriğinden alır. Örneğin, 'diritto.it' haber grubu, çoğunlukla hukuksal mesleğin uygulanması alanında, yani hukuki konu ve bu konunun hukuki sonucu ile ilgili bilgiler sunar. Öyleyse, mailin listelenmesi ile ilgili bu haber hizmetinin farkını hangisi oluşturabilir? Muhtemelen aşırı bir şekilde yükselmeyen bu tartışma konusuna ilgi duyan pek çok insanın içinde bulunduğu duruma, listelenmiş mail uydurulur. Konu, daha geneli ilgilendirdiği zaman, daha iyi haber grupları uydurulur. Sonuçta her haber grubu, kendi kullanıcısı tarafından oluşturulur. İletinin alıcısına müdahale edilmeyi mümkün kılan bu alandaki tartışmaya rağmen, okuyucu tarafından belleğe giren her bir ileti en kısa zamanda incelenebilir²¹. Biz, her kullanıcının kişilere ve gruplara gönderdiği yazıları okuyarak bilgi sahibi olabileceğini söyledik. Bununla birlikte, bu konuda, elektronik posta ile ilgili küçük bir fark var. Yüzlerce kullanıcı tarafından sıklıkla haber grubunun kullanılması halinde, muhtemelen bu kullanıcılardan her biri hizmet verici ile bir kez bağlanır ve daha sonra iletiler boşaltılır. Özel nitelikteki konular için sadece bazıları onu okumaya karar verir, çoğunluğu için dikkati çekici bir şey değildir. Sorulacak soru, burada netleşmelidir. Suç işlemek için basitçe bir a-mail grubuna göndermek yeterliyse, özel olarak bu a-malin birkaç kişi tarafından okunması gerekecektir. Sorun uygulamada çok fazla bir öneme sahip değildir. Çünkü bağlantının sebebi, haberleri saklayan kişiye hizmet etme yükümlüğü yüklemektedir. Matematiksel olarak farz edelim ki, bağlantı kurulan kullanıcılar için en az bir tane ileti bırakılır. Genelde hizmet konusuna aynı mail dahil edilir, iftira niteliği taşıyan ileti okunur. Bununla birlikte, saldırının kanıtlanabilmesi için, iftira niteliği taşıyan iletinin üçüncü kişi tarafından algılanabilmesi koşulu, suçun oluşumu açısından vazgeçilmez unsurdur. Mektuplardan oluşan kitaplarla elektronik posta arasında Ceza Kanunu'nun 616. maddesinin içeriğini aynı görülmesinden dolayı, Ceza Kanunu'nun 595. maddesinde öngörülen hakkın uygulanması konusunda şüphe yoktur. Sonunda, bütün haber grupları için, haber grupları içinde yöneticinin

²¹ Trib. Di Roma, 4 luglio 1998, in Dir. dei'informatica, 1998, s. 807, nota di Costanza.

olması gerekliliği yönünde yeni bir fikir ileri sürülmektedir. Bir dergi yöneticisinin sahip olduğu sorumluluğa benzer bir sorumluluğun haber yöneticisine de getirilmesinin mümkün olup olmayacağı, sorulur. Haber grubunun işletmecisi (sahibi), yöneticisi (sorumlu müdürü) ve kefil başlarında oldukları hizmet vasıtasıyla etrafa dağıtılan haberlerden dolayı sorumlu olabilmelidir. Biraz sonraki tartışmaları dikkate aldığımızda, cevap olumsuz olacaktır. İlki, haber grupları ile dergi yayını veya elektronik yayını aynı kefeye koymak doğru gelmiyor. Çünkü onlar kanun tarafından öngörülen koşullara sahip değildir.; haber grubu yöneticisi (sorumlu müdürü) hukuksal olarak, dergi veya elektronik posta yöneticisiyle karşılaştırılmaz. Çünkü onlar, birkaç açıdan grubun kullanıcıları ile işbirliği veya iş ortaklığı ilişkisi bakımından birbirleriyle ilişki kurulmasına engeldir. Bu nedenle, Ceza Kanunu'nun 57. maddesindeki bir sorumlulukla aynı kefeye tabi tutulamaz. Kullanıcıların tabi oldukları haber grubu kuralları, sık sık mail grubunun kendi içindeki özel görevlisi tarafından güvence altına alınan düzenlemelerdir, ya da tartışma konusuyla ilgisi olmayan ehemmiyetsiz postadır. Bununla birlikte, önceden vurgulanıp ve hukuk kuralları tarafından belirtildiği gibi, haber grubu yöneticilerinin davranışlarının bir suç oluşturabildiği düşüldüğü zaman, sık sık bu yöneticilerin bazı cezai yaptırımlardan muaf tutuldukları doğrudur. Haber hizmetçisi (news server), söz konusu tartışma alanı ve özel durumlarda, kullanıcılara emir verme konusunda sınırlandırılırlar. Haberin ölçülülüğü incelenirken habere yapılan müdahaleler (sınırlamalar) biraz denetim ve gözetim olanaklarından yoksundur²². Diğer taraftan, hukuk kuralları tarafından vurgulandığı gibi özel (adi) bir vatandaş tarafından bir haber grubuna gönderilen ileti, 'gazeteciliğin haber hakkının kullanılması olarak.....nitelendirilemez, yapılan hareket, yapılan hareket gazeteciliğin özelliğine uymaz ve mesleki hareketin kendine yönelik faydalı bir uygulaması olarak düşünülemez'²³. Öyleyse ilk sonuçları incelemeye başlayabiliriz. Hizmet sağlayıcı, hukuksal açıdan bir yönetici (sorumlu müdür) ile eşit değildir ve yönetici, kendi haber grubuna sunulan iletilerin amacı veya şekli için onun yaygın hizmet aracılığıyla hukuka aykırı saldırı niteliği taşıyan iletilerin içeriği konusunda karşı tarafı uyarmak için yükümlendirilmeyeceklerdir. Buradan, özel bir kişi tarafından basitçe ulaşılabilecek alanda yer alan bilgiler, dergi konusundaki yayınlara eşit muameleye tabi tutulmayacağı sonucu çıkarılabilir²⁴. Diğer taraftan, web sitesi sahibi veya haber grubu yöneticisi, hizmet sağlayıcı tarafından yapılan

---

²² Trib. Civ. Roma, 4 luglio 1998, in : Guido Scorza; L'informazione in rete, www.diritto.it

²³ **Ibidem**

²⁴ **GARRAPA**, Nadia, adı geçen internet sitesindeki yayınına bairabilir.

hareketten dolayı şahsi olarak sorumlu olmayacaktır. Çünkü, onlardan iletilerin içeriğini denetlemesi istenemez. Nitekim, Roma Mahkemesi tarafından daha önce verilen bir kararında belirtildiği gibi, onlar yasaya uygun hizmet etmektedirler. Demek ki, gazetecilikle ilgili bir başlık konusunda, bir haber grubuna iletilerin gönderilmesinin kabul edilemez olduğunun tasdik edilmesi kesindir. Son olarak, basın aracılığıyla bazı iftira suçuna ilişkin görüşlerin ana hatlarıyla belirtilmesi olanaksızdır.

5 –WEB SAYFASI

Şimdiye kadar gördüğümüz gibi, İnternet iletişim olanakları çok fazladır. Web sayfası, tam ve çok yönlü hizmet sunulmasına yönelik isteğe daha etkili cevap verebilecek bir İnternet imkanını temsil eder. Her bir kullanıcı, kendi kullanım alanına sahip olabilir, kendine sayfa açabilir. Bugün, kişisel sayfa alımları için para ödenmekte,daha da önemlisi, özel derneklerin hukuk siteleri, ulusal ve uluslar arası yayın kurumları vardır.

Demokrasi ruhu üzerine inşa edilen herkese memnuniyet verici bu iletişim sisteminin, demokrasi gücünün görülebilir fakat henüz harekete geçmemiş bu yeni toplumsal güçten doğması istenir. Bu yeni meslek oluşumlarının yarattığı ekonomik gelişimi yarıda bırakarak, bu sistemin hukuksal boyutunu ele alacağız. Her siteye internet adresi vasıtasıyla, genellikle geniş dünya sayfasının İngilizce kısaltılmışı olan www isminden, ulusal kimliğin takı ekinden, ticari faaliyet şeklinin veya siteye atf eki vasıtasıyla her siteye ulaşılabilir. Alan ismi şirketle veya her ne olursa olsun başlık ismiyle ilişkilendirilebilir.

Böyle bir bakış açısı, iftira suçuyla ilişkilendirildiğinde, önemli olabilir. Örneğin, çok tanınan bir ismin aynı sitede çok sayıda kullanıcıya gönderilmesi amacıyla içeriği uygunsuz yazımlarla doldurulmuş bir ileti hazırlanıp gönderilebilir. Çalı kuşu için küçük ayna örneği klasiktir. Çalıkuşu için ayna hilesi, halka mal olmuş bir kişinin isminin sömürülmesi sayesinde kendi tüketiminin önemli bir artışı, sitenin unvan sahibine güvence sağlayabilir.

Büyük Serena gösteri merkezinde, bir olay meydana geldi. Söz konusu sitenin unvan sahibi, kendi web sayfasında daha da izlenebilirliği sağlama için amacıyla halka mal olmuş bir kişinin bir kişinin ismi kullanılmaktaydı. Burada kuşkusuz, gösteri sitesinin tamamen yabancı olan hepsi porno olan filmler yayınlanmaktaydı. Daha önceden vurgulandığı gibi, internet üzerindeki yayınlar,diğer bir kişi tarafından sahiplenilmeyen kayıtlar, geleneksel dergi yayınlarının her birinin tabi olduğu hukuksal kurallara tabidir. Bu yayınlar, sahte ve dürüst olmayan fiilleri içermektedirler. Tüketici, sitede sunulan pornoğrafik

ürünlere inanmaya zorlayarak sitenin sahibi için haksız kazanç sebep oldu²⁵. Tüketici için bir aldatma site için bir zarardır. Bununla birlikte, bu sorun aşağıda ulusal bir aktarım (taşımaya) şeklinde incelenir ve bir başlangıç doğrulamasına götürür. Yani, büyük şebeke ile ilgili bütün görünüşler, ulusal veya kişiselleştirilmiş çözümlerden arındırılmış şekilde sonuçlanamaz, ama, politik ve yasal bir uyuşum amacı için sonuçlanabilir. Gerçekten, deniz yolculuğu yapan kişinin tipik davranışı (bu terim bir İnternet sitesinden diğer İnternet sitesine kişinin davranışını belirtmek için kullanılır) bir web sitesinden diğerine önceden bir yol oluşturulmaksızın, hızlı bir şekilde kişinin dikkatinin değiştirilmesidir. Fakat tam tersine, kişinin ilgisi, merakı ve hisleri tarafından yazım değişimi sürecinde bir yol takip eder. Böylece, bir el örgüsü, Amerikan, Fransız ve İtalyan sitesi arasında zaman zaman cybernauta bulunacaktır, kısa bir zaman aralığında, aşağıda, farklı politik ve yasaların hukuksal kurallar sistemine değinilecek. Hangi düzenlemeyi yapmayı isteyeceğiz? Eğer kişinin siteye yerleştirdiği ifadeler, iftira içerikli ise. Örneğin İtalyan ulusuna yönelik, veya bir kişinin şeref veya haysiyetine yönelik bir saldırı niteliği taşıyorsa. Yargılama yetkisi, zarar uğrayan tarafı çıkarını korumak için kullanılacaktır. Suçu nerede işlemiş sayacağız?ulusal sınırların aşılması ve çok geniş alana yayılması dolayısıyla ortaya çıkan yaklaşım sorunu, ve bu soruna bağlı ulusal yaklaşım sorunu ortaya çıkıyor. Görünüş açısından çözüm basittir. Yani, İnternet'i tekrar gözden geçiren, her şeyi kapsayan yek bir normun bir devlet politikası gereği yürürlüğe sokulmasıyla çözüme ulaşılabilecektir. Devletin farklı yasalarının içine farklı cezai düzenlemelerin yerleştirilmesi gibi doğabilecek bir sorun istenmez. Sosyo-kültürel sonucun içerdiği sorun, oldukça büyüktür. Tek bir cezai koruma sistemi yaratmak amacıyla, bir ulusun insanlarının davranışlarını keskin bir şekilde değiştirmeye kadar varan bir şekilde 'yaşayan toplumsal insan, hukuku yaşayan insandır' öz deyimini ile, toplumumuzu birleştirme, bir türdenleştirme kabul edilemez²⁶. Özet olarak, hukuk sosyal bir olgu ise, ve eğer hukuk toplumda ortak bir kapı değerini ifade ediyorsa, kendi tarihinin meyvelerini, kökünü, geleneklerini ve ahlakını ifade ediyorsa, köklü bir değişim ve toplumsal duyarlılığa yakınlaşma olmaksızın, bizzat kendilerinin bir küreselleşmesi düşünülemez. Ayrıca, engeller, zorluklar çıkarmaya teşebbüs veya sadece İnternet'in içine sınırlamalar koymaya teşebbüs, istendiği söylenen birkaç şekilde sıkıdenetim, sınırlama veya düzenlemeye, yasal veya ayasal olmayan şekilde, bu alan bağlanamaz veya tabi kılınmaz. Böyle bir girişimde

---

²⁵ **CELENTANO**, Francesco; Cyberquatting e nomi dello spettacolo, Italex magazine, 1999, n. 1, s. 18

²⁶ **FALZEA**, A; Introduzione alle scienze giuridiche, parte prima : il concetto del diritto, Giuffrè, 1983, s. 13

bulunulursa her zaman bir takım karşı hareketler ortaya çıkar veya çıkacaktır. Bit azınlık muamelesi yapılamaz, küçümseyici tavırlara maruz kalamaz. Olgu devam etmekte olan bir değişimdir ve tam anlamıyla sosyo-kültürel değişimi kabul edip, iletişim, eşitlik ölçütü ve demokrasi fikrini etkiler. Yargıtay'ın Ceza Kanunu'nun 6. maddesinin uygulanabilirliği veya uygulanamazlığı sorununa ilişkin son hükmü, bize hukuki işlemler açısından biraz tümit vermektedir.

Bir İnternet sitesinde, bir kişinin kişiliği veya davranışı konusunda, hukuka aykırı görüşler ve iftira niteliği taşıyan sözler yayınlanmaktaydı. Bu konuya ilişkin açılan davanın ile ilgili olarak, Genova İstinaf Mahkemesi, temyiz başvurusunu gönderirken şöyle diyordu, 'suç oluşturan fiil açısından İtalyan hukuk bilginlerinin hatası vardır. İnternet üzerinde işlenen suçların, İtalya sınırları içinde işlenmesi gerekir. Halbuki, söz konusu olayda suç, dışarıda yayınlanan yayınlardan doğmuştur'²⁷. Yargıtay, tamamen yerel mahkemenin görüşünü reddetti. İftira suçu bir şekli suçtur, bir kişi tarafından bir başka kişiye veya o kişinin temsilcisine yönelik hukuka aykırı saldırı niteliği taşıyan iletilerin bir üçüncü kişi tarafından algılandığı an suç tamamlanmış olur. Bunun için, sahip olduğumuz ilk aşamada, şebekeye yazılar, resimler, tasarılar yerleştirilir, ikinci aşamada bunlar, kullanıcı tarafından öğrenilir. Yargıtay, Ceza Kanunu'nun 2. fıkrasına göre, suçun tamamen veya kısmen icrai veya ihmali hareketlerinin İtalya'da gerçekleştiği zaman ya da o suça ilişkin neticenin İtalya'da gerçekleştiği zaman, suçun İtalya'da işlenmiş sayılacağına hükmetti. Bu düşünce açısından, netice ülkemizde gerçekleştiği için, her ne kadar yapılan davranışın başlangıcı dışarıda gerçekleşse de, yargılama yetkisi bizim yargılama makamlarımızda olacaktır. Ayrıca, teknik ve usulle ilgili bazı sorunlar ortaya çıkabilecektir. Gerçekten, iftira suçu, fikrin yayıldığı veya fiilin öğrenildiği andan itibaren 90 gün içinde takip edilebileceği için, bir sitenin yayın tarihinin başlangıcına veya sitedeki iftira beyanının yapıldığı tarihin başlangıcına nasıl ulaşılabilecek. Yayın tarihinin, olağan veya dergi gibi yayınlar için kolayca bulunabileceği açıktır. Oysa İnternet için ve dolayısıyla web sayfası için bu nasıl düzenlenebilir? Nitekim, bazı yayın tarihlerinin başlangıcı ve bir sayfanın oluşumu, kolayca değiştirilebilirken, diğerleri (İnternet sitesi ve web sayfası) kolayca değiştirilemez. Şunlar değiştirilebilir: oluşturulan tarih ve html sayfasının oluşum dosyası, şunlar değiştirilemez: siteyi içinde barındıran hizmetin log sayfası. Uygun bir savunma yöntemi hazırlama amacıyla bu bilgilerin elde edilebileceği hizmet sağlayıcı bilgisayar çizelgesine, hızlı bir şekilde ulaşılabilmek olasılık dahilindedir.

²⁷ Cass. Pen., V Sez., 17 novembre 2000, in : www.penale.it

6 – İNTERNETTE KARŞILIKLI KONUŞMA

Sohbetin büyüleyici dünyası, düne kadar bilinmeyen yeni bir iletişim sistemi oluşturdu. Chat terimi, gevezelik etmek, boşa çene çalmak anlamına gelen İngilizce'nin 'to chat' sözcüğünden türemiştir ve tam olarak tercümesi, 'İnternet içinde konuşma'dır. İnternet içinde konuşma (chat), yazı başlığı alma, mektup yazılarının şekli veya elektronik posta, karşılıklı ağıdan konuşma gibi iletişim şekillerinin tümüne imkan verir, zamanı azaltır, telefon görüşmelerinin parasız yapılmasına, radyo dinleme olanaklarına olanak sağlar. O halde chat, İnternet vasıtasıyla kullanıcılar arasında bir konuşmadır, kişi, karşı taraftaki konulacağı kişi ile bağlantı kurabilmekte, bir veya daha çok alanlardaki konulara ilişkin görüşlerini sunabilmekte, veya haber grubunda olduğu gibi çok daha farklı konuları tartışmaya açabilmekte böylelikle başkalarına fikirlerini aktarabildiği gibi, başkalarının da fikirlerini alabilmekte. Telefonda sadece şehir içi aramanın miktarı belli bir miktar tutabilirken, İnternette uzak yerlerdeki kişilerle bedava iletişim kurulabilmektedir. Yani İnternet bağına katılan kişilerin coğrafi yakınlığı önemli değildir. Halk ile veya özel kişilerle yapılabilen iletişim, çok uzak mesafelerde veya belli uzak mesafelerdeki kişilerle de yapılabilir. İletişim alanında belki de en önemli gelişme çok uzak mesafelerdeki kişilerle İnternet vasıtasıyla hemen canlı gibi yapılabilen iletişimdir. Özel nitelikte veya herkese açık şekilde iletişim imkanı, küçümsenemeyecek hukuki sonuçlara sahiptir. Özel kişiler arasındaki iletişimde yasal olmayan bilgilerin aktarılması konusunda, karşılıklı olarak kişilerin bu konuda rızalarının olması gerekir. Bu yeni iletişim dünyasında gerçek kullanıcının belirlenmesinde ciddi zorluklar vardır. Sorunlardan ilki, muhatap kişinin kimliğinin belirlenmesiyle ilgilidir. İnternet içi sohbette her kullanıcı bir takma isim kullanır. Eğer bağlantı kurulduğu zamanda hizmetçi 'server' tarafından verilen kayıt numarasına geri giderek kişinin ismine ulaşılabilirse de, bilgisayarı o anda kullanan kişinin o sitenin gerçek sahibi olduğunu kesin olarak bilemeyiz. Nitekim, bir ailenin üyesi, bir şirketin çalışanı veya doğrudan doğruya hiçbir ilgisi olmayan dışarıdan bir kişi, kendi kimliğini gizleyerek bir başkasının sitesine girerek iftira niteliği taşıyan iletiler gönderebilir. İnternet içi sohbet, kendi iletişim alanında her zaman hukuka aykırı fiillerin yuvasıdır. Kişinin kendi kimliğinin gizlenebilme imkanı, şüphesiz bazı kişilerin gizli kalmış suçlarından şüphelenilmemesine yardım edebilir. İnternet içi sohbette tam olarak, bir değiş tokuş işlemleri, şaşırtıcı madde satışı ile ilgili bilgiler, silahlar ve kaldırımlarda satılan porno filmleri bulunabilir. Bir kişi tarafından bir başka kişinin ününe, şerefine, haysiyetine karşı, hukuka aykırı şekilde yapılan davranışların cezalandırılabilirliği konusuna ilişkin soru sorulabilir. Gerçekten, halka açık kanallarda bu tür fiiller işlenirse, takma adlarla yapılan yayınlarda kişilerin gerçek kimliklerinin açıklanırsa, iftira suçu vardır.

İnternet içi sohbet, bilgisayarın başına oturan herkes, gerçek hayatta bir kişiyle karşılıklı konuşur gibi konuşur. Gerçek hayattakinden bir farkı vardır, burada kişiler uzaktadırlar. Bu durumda İnternet içi sohbette yapılan iftira fiili, herkesin önünde yapılmış sayılır.

Ceza Kanunu'nun 595. maddesi, 'her kim birden çok kişiyle iletişim kurarken' hükmünü getirmiştir. Konuştuğumuz iletişim şekli telematikadır. 547/93 sayılı yasa yürürlüğe girmekle, bilgi ve telematika yoluyla yapılan iletişimin, yasa koyucu tarafından yeniden tanınan hakka sahip olduğu kabul edilmektedir. Bize göre, bir telematika iletişim şekli olan İnternet içi sohbet, diğer iletişim şekilleriyle aynı niteliğe sahip olup onların tabi olduğu hukuksal kurallara tabidir.²⁸ O halde, IRC kanalında doğrulama gerçekleşse bile, Ceza Kanunu'nun 595. maddesinin gerçekleştiği söylenebilir. Bununla birlikte karşılaşılan gerçek sorun, usule ve özel olarak da ispata ilişkindir.

Bir İnternet içi sohbet, iftira niteliği taşıyan beyanatları, usule ilişkin noktada ele almak ve hukuki işlemde sebep ve bir dizi yeni sorunlar karşılıklı olarak ele alınıp değerlendirilebilir. Aksine bir durum yoksa, İnternet içi sohbetin log dosyasının kayıtlarına izin veren bir alet gereklidir. Çok büyük bir işin hizmetçiye 'server'e' kaldığı düşünüldüğünde, bu işlemi yavaşlatmanın ilk nedenidir. İftira suçu işlendikten itibaren 90 gün içinde ihbar edilmesi gerektiği için veya her ne olursa olsun suçun işlendiğinin öğrenildiğinden itibaren 90 gün içinde ihbar (şikayet) edilmesi gerektiği için bu süre içinde harekete geçmek gerekecektir. Bilgisayarın log dosyasının bir sureti yapılabilir. Bununla birlikte, herkes tarafından kolayca değiştirilebilir. Oysa bu gerekli ispatlayıcı öneme sahip olmayabilir. Bu belge, hizmet sağlayıcı tarafından log dosyasının suretini izin alma umuduyla almada, hukuksal makamlara sunulan ihbar dilekçesine eklenebilir. Diğer sorun, İnternet içi sohbeti, kimliği belirsiz kişilerin kullanmasıdır. Önceden belirtildiği gibi, hiç şüphe yok ki, usulü işlem daha karışık ve içinde zorluklar barındırır. Özellikle, bilgi işlem hukuku gibi, dikkat isteyen konuda, ad hoc alanında bir yetkiye sahip bulunulmuyorsa. Meseleyi özel hatlarıyla belirten hukuki anlayış ve teknik yetkiyle donatılan bir dizi yardımlar, hukuki işlemleri ikinci öneme atmaya teşebbüs edemez.

7 – SONUÇ

Yaşamakta olduğumuz gelişim, sorunsuz değildir aksine sorunlarla iç içedir. Herkesin her şeyle iletişim kurması mümkündür. Herkes, devlet, dernek, örgüt veya kişilerle ilgili yasaya aykırı, eksik veya yasaya uygun bilgileri başka kişi veya kişilere aktarabilir. Bu durumda, bir gazeteci ile sıradan bir vatandaş tarafından kaynaklanan bilgiler arasında bir sınır çizmek gerekir. Gazetecilik mesleğini icra eden kişi kim olursa olsun, gazeteci olmayan kişiyle aynı

²⁸ **GIORGIO**, Pica; Diritto penale delle tecnologie informatiche, Utet, 1999, s. 2

sorumluluğa tabi olması düşünülemez. İnternet'in getirdiği sorunlar olarak, bu yeni iletişim şeklinin yasaya aykırı kullanımına kesin sınırlamalar getirilemediği açıkça görülmektedir. Yasa koyucu dikkatini, örneğin, suç fiilinin araştırılması, sorumluluk kapsamına girecek ifadeler, suçun işlendiği yer, site içinde meydana gelen suçlarda somut bir müdahale imkanı failin dışarıda bulunması durumlarında yapılacaklar gibi yargılama usulüne ilişkin bazı önemli noktalara çevirmelidir.

Kişi ile ilgili ceza sorumluluğunu ölçütü, suçlanabilirlik ilkesine tekrar geri dönmenin gerekliliği, bir kalıtım bilim (genetik) içinden öteye geçemez. Telematika yoluyla bilgilerin dağıtılması işleminin içine giren herkesi, sorumluluk kapsamına almak mümkün değildir. Herkes, kendi davranışı, yetki alanı ve hareketlerinden sorumludur. İşte bunu için, bir derginin sorumlu müdürünün işlemleri, bir hizmet sağlayıcısının kendi web sayfasını oluşturup işleten özel bir kullanıcı ile ilgili sorumluluğun değişik ve farklı oluşumu, suçlanabilirliğin şekli, cezalandırma açısından eşit işleme tabi tutulamaz.

Sonuç olarak, daha önce birkaç kez ifade edildiği gibi, gelişme kendi içinde asla iyi veya kötü değildir, onu kullanabilen ve kötü yönde işleten insandır. İnsan, suçun eylemsel öznesidir, şebeke sadece imkanlar arasında bir araçtır.²⁹

---

²⁹ **GARRAPA**, Nadia; Internet e diritto penale : tra lacune legislative, presunte o reali, paranomi transnazionali, analisi de jure condito, e prospettive de jure condendo, in : www.diritto.it